

Določevalni ključ: KUŠČARICE SLOVENIJE

Besedilo: Katarina Drašler | Ilustracije: Mojca Vek | Grafično oblikovanje ilustracij: Polona Drašler

Kuščarice zaradi svojega značilnega vedenja, ko gibčno švigajo po kamnitih stenah, hitro pritegnejo našo pozornost. Najhitreje jih opazimo v skalnatem in kamnitem okolju, nekaj vrst pa je prilagojenih tudi na življenje na travnikih in grmiščih, kjer jih je težje opaziti. Vse naše kuščarice so dnevno aktivne in spadajo med poikilotermne živali, kar pomeni, da svojo telesno temperaturo uravnavajo s pomočjo okolice, pri čemer uporabljajo vedenjsko termoregulacijo. Prehranjujejo se z žuželkami, pajki in drugimi nevretenčarji. V Sloveniji so vse vrste kuščaric zavarovane in uvrščene v rdeči seznam ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.

Družina kuščaric (Lacertidae) je ena od skupin kuščarjev (Lacertilia) in jo uvrščamo v red luskarjev (Squamata) in razred plazilcev (Reptilia). V Sloveniji poleg kuščaric med kuščarje uvrščamo še slepca (*Anguis fragilis*) – breznogega kuščarja, ki spada v družino slepcev (Anguidae) – in gekone (Gekkota), ki jih od kuščaric ločimo po tem, da imajo navpično zenico ter kratke in široke prste na nogah.

Kuščarice imajo podolgovato valjasto telo, pokrito z luskami. Na vrhu glave imajo pileus, to je 16 večjih lusk, ki so pri vseh vrstah podobno razporejene. Na hrbtu so luske manjše. Na spodnji strani vratu je niz lusk, ki se imenuje ovratnik in nakazuje mejo med glavo in trupom. Na spodnji strani stegenice je linija lusk, ki so spremenjene v femoralne pore. Skozi femoralne pore se pri samcih izloča voskast izloček, ki ga kot sled puščajo po podlagi in služi kemični komunikaciji med osebkami. Ker imajo samci femoralne pore napolnjene, samice pa ne, so le-te pri samcih izrazitejše in lažje opazne. Avtotomija je posebna sposobnost kuščaric (in kuščarjev širše), da lahko del svojega repa odvržejo, kasneje pa na tem mestu zraste nov (regeneracija). Kuščarji uporabljajo to sposobnost v primeru obrambe pred plenilci, saj odvržena konica repa preusmeri plenilčevo pozornost. Rep se lahko odtrga tudi pri znotrajvrstnih teritorialnih bojih. Obdobje parjenja se prične spomladi. Samec samico ujame, jo z rahlim ugrizom v trup zadrži in nato svojo kloako spodviha pod njeno. Kopulacija traja kratek čas,

Ljudsko kuščaricam pogosto rečemo kar »martinček«, čeprav je to le ena od naših osmih vrst kuščaric. Na sliki primorska kuščarica (*Podarcis siculus*). (foto: Mira Kofler)

Pozidna kuščarica (*Podarcis muralis*) je največkrat opažena kuščarica v Sloveniji. (foto: Katarina Drašler)

oploditev je notranja. Samica izleže jajca, ki imajo mehko opnasto lupino, in jih praviloma zakoplje v tla na toplo, prisojno mesto. Jajca lahko odloži tudi na mesta pod večjimi »objekti« s stalno temperaturo in vlago, kot npr. pod kamni, hlodi, koreninami. Hitrost razvoja mladičev v jajcih je odvisna od temperature okolice.

Število jajc v leglu je odvisno od starosti in velikosti samice, pri čemer imajo manjše vrste običajno do pet jajc, le večja zelenec in martinček lahko izležeta več kot deset jajc. Samice imajo lahko tudi več legel v enem letu, kar je pogosto predvsem pri populacijah, ki živijo v okoljih z daljšim toplim obdobjem (nižine, Primorska).

Določevalni ključ obravnava osem v Sloveniji živečih vrst kuščaric, ki jih lahko prepoznamo po zunanjih morfoloških znakih.

Glede na rezultate nedavnih genetskih raziskav se število vrst postavlja pod vprašaj. Pri zelencih je v preteklosti obstajala delitev na vrsti navadni in zahodnoevropski zelenec (*Lacerta viridis*, *L. bilineata*), vendar so sodobne genetske raziskave pokazale, da je vrst zelencev najverjetneje še več. Za potrditev domneve bodo potrebne dodatne analize, zato splošno sprejete trditve o tem, koliko vrst zelencev živi v Sloveniji, še ni. Ker razlikovanje domnevnih vrst zelencev med sabo na podlagi zunanjih morfoloških znakov ni zanesljivo, jih v določevalnem ključu obravnavamo kot kompleks vrst *Lacerta viridis/bilineata* complex. V bližnji okolici Slovenije, najbližje v hrvaški Istri, je razširjen še veliki zelenec (*L. trilineata*), ki v Sloveniji ni zanesljivo potrjen.

Določevalni ključ, ki je nastal kot rezultat projekta Še smo tu, ki ga sofinancira Ministrstvo za okolje in prostor, je sestavljen iz dveh delov. V prvem delu, dihodontnem določevalnem ključu, so uporabljeni samo enostavni določevalni znaki, ki jih lahko opazimo zelo hitro, tudi če imamo kuščarico priložnost opazovati le krajši čas ali če imamo pred seboj njeno fotografijo. Tipične predstavnike vrst namreč lahko prepoznamo že samo na podlagi obarva-

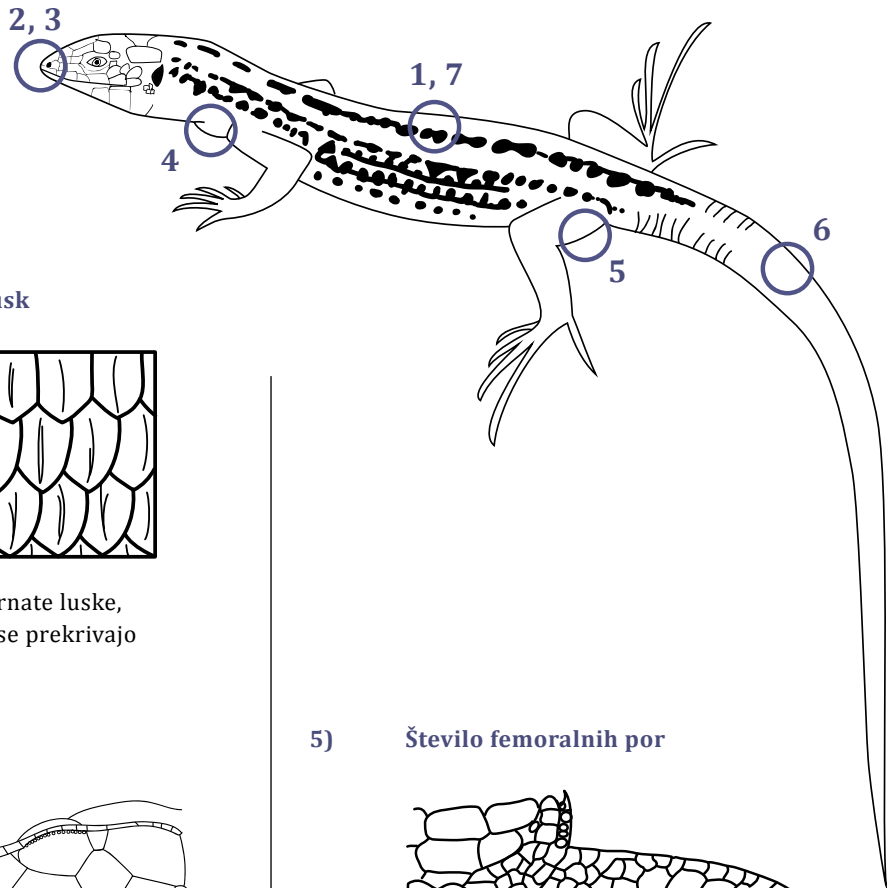
nosti hrbta, bokov, grla in spodnje čeljusti ter telesne velikosti. Pri velikosti je v ključu vedno navedena velikost telesa brez repa, ki se meri od konice gobca do kloake. Vendar vsi osebki, sploh samice in mladostni osebki, niso določljivi samo na podlagi enostavnih določevalnih znakov. Zato so v drugem delu, v preglednici, navedeni določevalni znaki, po katerih lahko ločimo vse osebke. Pojmi so pred tem obrazloženi na podlagi ilustracij.

Določevalni znaki v preglednici so povzetek v literaturi objavljenih določevalnih ključev za kuščarice (glej dodatno literaturo). Uporabljamo predvsem velikost in razpored lusk trupa in repa ter določenih lusk glave, obliko ovratnika, število femoralnih por ter obliko in obarvanost telesa. Včasih je treba kuščarico za natančnejše določanje ujeti, včasih pa so dovolj že ostre fotografije ključnih delov telesa.

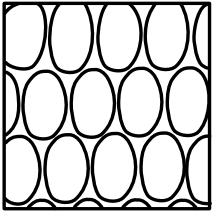
DOLOČEVALNI KLJUČ:

- 1A)** Hrbet in/ali boki so zelene barve. 2
1B) Hrbet in boki so sive ali rjave barve. 5
- 2A)** Zelena barva je prisotna na bokih in grlu, pogosto so zelene tudi sprednje okončine. Na hrbtu so temne in svetle lise, lahko tudi proge. *Lacerta agilis* (samec)
2B) Zelena barva je prisotna na hrbtu oz. je cel trup zelen. Poleg zelene barve so lahko na hrbtu tudi proge, pike in pege drugih barv. 3
- 3A)** Zelena barva na hrbtu je svetlega, travnatega odtenka. 4
3B) Zelena barva na hrbtu je olivno zelena, sivo zelena, rjavo zelena ali temnega odtenka.
 Podarcis muralis / *Iberolacerta horvathi* / *Lacerta viridis/bilineata* complex (mladostni osebki) / *P. siculus* / *P. melisellensis*
- 4A)** Telesna velikost (brez repa) je več kot 15 cm. Cel trup je zelen, grlo in spodnja čeljust sta živo modre barve.
 Lacerta viridis/bilineata complex
4B) Telesna velikost (brez repa) je manj kot 10 cm. Zelena barva je prisotna na hrbtu, pogosto v obliki vzdolžnih prog, grlo in spodnja čeljust nista nikoli modra. *Podarcis siculus* / *P. melisellensis*
- 5A)** Grlo in spodnja čeljust sta modro obarvana. *Algyroides nigropunctatus* (samec)
5B) Grlo in spodnja čeljust nista nikoli modra. 6
- 6A)** Telesna velikost (brez repa) je do 4 cm. 7 (mladiči več vrst)
6B) Telesna velikost (brez repa) je več kot 4 cm. 9
- 7A)** Glava, sprednje noge in sprednja polovica trupa so svetlo rjave, skoraj bakrene barve. Zadnja polovica trupa in rep sta temno rjave, skoraj črne barve. *Zootoca vivipara* (mladič)
7B) Kuščarica je po celem trupu približno enakomerno sive ali rjave barve z vzorcem ali brez njega. 8
- 8A)** Hrbet je enakomerno siv, brez vzorca ali z zelo bledim vzorcem drobnih temnih pik. Grlo in spodnja čeljust sta zelenkaste barve. *Lacerta viridis/bilineata* complex (mladič)
8B) Hrbet je rjave ali sive barve, boki so pogosto temnejši od hrbta. Po trupu je lahko vzorec temnih in/ali svetlih prog, peg in/ali pik. več vrst (*P. muralis*, *P. siculus*, *P. melisellensis*, *A. nigropunctatus*, *L. agilis*, *I. horvathi*)
 – upoštevati je treba natančnejše določevalne znake, glej preglednico.
- 9A)** Grlo in spodnja čeljust sta živo oranžne ali opečnato rdeče barve. *Podarcis muralis*
9B) Grlo in spodnja stran vratu sta bele, rumene, rjave ali zelene barve. 10
- 10A)** Telesna velikost (brez repa) je več kot 10 cm. Grlo in spodnja čeljust sta zelena, rumena ali bež.
 Lacerta viridis/bilineata complex (mlad osebek) / *L. agilis*
10B) Telesna velikost (brez repa) je do 10 cm.
 več vrst (*P. muralis*, *P. siculus*, *P. melisellensis*, *A. nigropunctatus*, *I. horvathi*, *Z. vivipara*, *L. viridis/bilineata* complex, *L. agilis*)
 – upoštevati je treba natančnejše določevalne znake, glej preglednico.

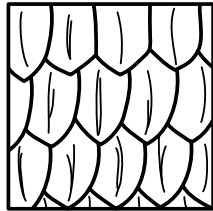
DOLOČEVALNI ZNAKI:

1) Oblika in gredljatost hrbtnih luske

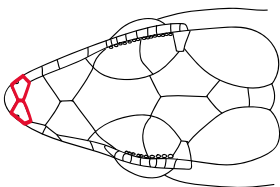

zrnate in gladke luske, ki se ne prekrivajo

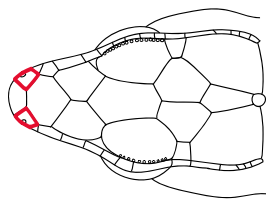

zrnate luske, ki se prekrivajo

2) Ali se nosnični luski stikata?

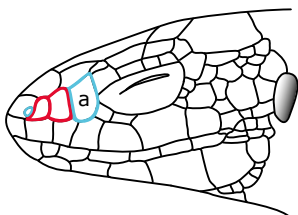

nosnični luski se stikata

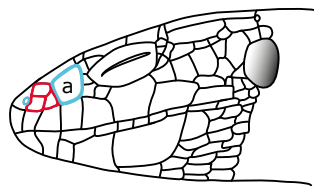

nosnični luski se ne stikata

3) Število luske med nosnično odprtino (modro levo) in predočesno lusko (a)

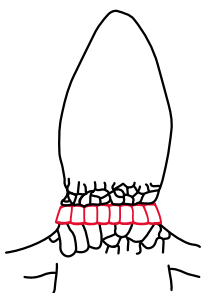

2 luski

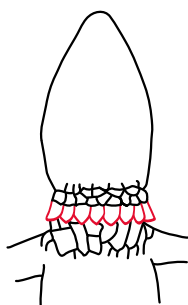

3 luske

4) Oblika ovratnika

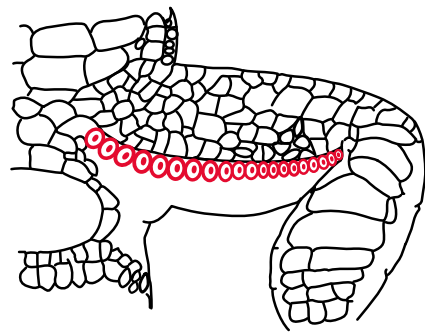

raven ovratnik

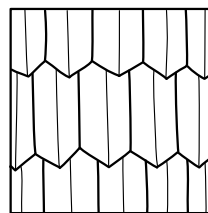

nazobčan ovratnik

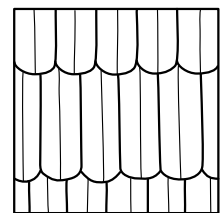
5) Število femoralnih por

6) Oblika repnih luske

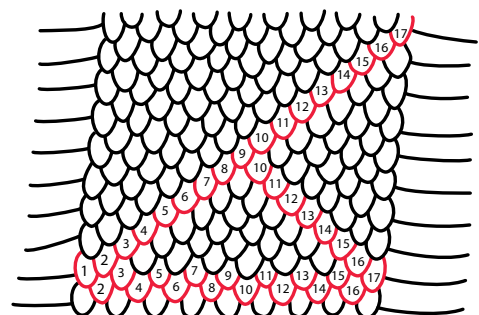

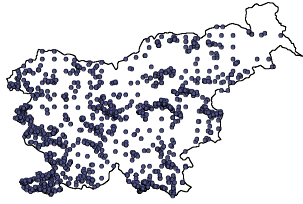

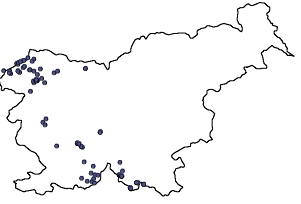
oster in koničast rob

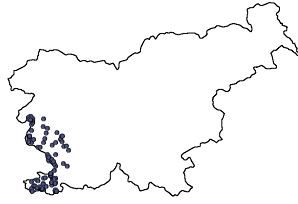

raven ali zaobljen rob

7) Število hrbtnih luske

slovensko ime	pozidna kuščarica	kraška kuščarica	primorska kuščarica	velebitska kuščarica
strokovno ime	<i>Podarcis muralis</i>	<i>Podarcis melisellensis</i>	<i>Podarcis siculus</i>	<i>Iberolacerta horvathi</i>
razširjenost v Sloveniji (zemljevidi: Center za kartografijo favne in flore)				
ali se nosnični luski stikata (skica 2)	da	da	da	ne
število lusk med nosno odprtino in predočesno (lično) lusko (skica 3)	2 (redko 1)	2 (redko 1)	2 (redko 1)	2 (redko 1)
oblika ovratnika (skica 4)	raven	raven	raven	nazobčan
drugi znaki na glavi	barva šarenice je oranžna do opečnata	čokata glava, razmeroma kratek gobec	dolga glava, koničast gobec	barva šarenice je svetlo bež, glava sploščena
število hrbtnih lusk v enem prečnem nizu (od ene strani trebušnih lusk do druge, skica 7)	nad 40	40-60	pogosto nad 60	nad 40
luske na trupu (skica 1)	zrnate, brez grebena	zrnate	zrnate	zrnate
število femoralnih por (skica 5)	15-22	18-26	13-31	nad 14
oblika telesa	rahlo sploščeno telo	brez posebnosti	brez posebnosti	sploščeno telo, razmeroma dolge okončine
znaki na repu (le neregneriran del!) (skica 6)	enako široki kolobarji lusk na repu	enako široki kolobarji lusk na repu; repne luske imajo oster, koničast rob	enako široki kolobarji lusk na repu; repne luske imajo raven ali zaobljen rob	izmenično širši in ožji kolobarji lusk na repu

slovensko ime	zelenec	martinček	živородna kuščarica	črnopikčasta kuščarica
strokovno ime	<i>Lacerta viridis/bilineata</i> complex	<i>Lacerta agilis</i>	<i>Zootoca vivipara</i>	<i>Algyroides nigropunctatus</i>
razširjenost v Sloveniji (zmljevidi: Center za kartografijo favne in flore)				
ali se nosnični luski stikata (skica 2)	da	da	da	ne
število lusk med nosno odprtino in predočesno (lično) lusko (skica 3)	3 (redko 4)	3 (redko 4)	2 (redko 1)	3 (redko 4)
oblika ovratnika (skica 4)	nazobčan	nazobčan	nazobčan	nazobčan
drugi znaki na glavi	močna glava	čokata glava (stožčaste oblike), kratek gobec	čokata in okroglasta glava, kratek gobec	koničast gobec
število hrbtnih lusk v enem prečnem nizu (od ene strani trebušnih lusk do druge, skica 7)	nad 40	nad 40	do 38 (običajno 25–37)	20–29
luske na trupu (skica 1)	zrnate, rahlo gredljate	zrnate, rahlo gredljate, vzdolžno po sredini hrbta poteka pas ožjih lusk	zrnate, rahlo gredljate	so razmeroma velike (lahko večje od repnih), močno gredljate in se prekrivajo kot strešniki, luske na boku so manjše
število femoralnih por (skica 5)	16–19	11–13	običajno 12, vedno manj kot 15	okoli 18
oblika telesa	močno in čokato telo	čokato telo, razmeroma kratke okončine	nekoliko čokato telo, razmeroma kratke okončine	brez posebnosti
znaki na repu (le neregneriran del!) (skica 6)	brez posebnosti	brez posebnosti	debel rep	brez posebnosti

Svoja opažanja kuščaric Slovenije lahko posredujete na <http://www.bioportal.si>, kjer vam lahko pomagamo tudi pri določitvi vrste oz. slednjo potrdimo.

KRATEK OPIS VRST

V kvadratu je prikazan status vrste v rdečem seznamu:

E – prizadeta vrsta, **V** – ranljiva vrsta, **O1** – vrsta zunaj nevarnosti, za katero obstaja nevarnost ponovne ogroženosti.

(foto: Miha Krofel)

POZIDNA KUŠČARICA (*Podarcis muralis*)

O1

Pozidna kuščarica je splošno razširjena po vsej Sloveniji, le v Pomurju jo srečamo redkeje. Naseljuje različna okolja, ki praviloma vsebujejo kamnite elemente: gozdne obronke, poseke, ruševine, zidove, zapuščene kamnolome, železniške proge ipd. Pogosto jo srečamo tudi v naseljih. V ugodnih življenjskih okoljih je lahko zelo številčna. V večjem delu Slovenije je prisotna podvrsta *P. muralis muralis*, v Slovenski Istri pa je razširjena *P. muralis maculiventris*. V naseljih in v bližini železnice so bili najdeni tudi osebk, ki pripadajo tujerodnim podvrstam, ki izvirajo z Balkana ali iz Italije.

Barva trupa: praviloma rjav (lahko siv ali rjav z olivno zelenim odtenkom) hrbet s temnejšimi boki. Po hrbtu, bokih in okončinah lahko temnejše in svetlejše pege; po sredini hrbta in/ali ob robovih hrbta pogosto temna črta ali proga iz temnih lis. Hrbet lahko tudi močno mrežasto pegast (marmorirast). Pri samcih lahko posamezne živo modre luske na spodnjem delu bokov.

Barva trebušne strani: bela, bež, oranžna ali opečnato rdeča; praviloma s številnimi temnimi pikami (če je barva bela ali bež, so lahko pike rdeče do rjaste barve).

Barva grla in vratu: bela, bež, oranžna ali opečnato rdeča; običajno s črnimi pikami (če je barva bela ali bež, so lahko pike rdeče do rjaste barve).

Obarvanost mladičev in mladostnih osebkov: podobni odraslim.

(foto: Katarina Drašler)

KRAŠKA KUŠČARICA (*Podarcis melisellensis*)

V

Kraško kuščarico najdemo samo v primorski regiji. Podatkov o pojavljanju vrste je malo, poleg tega pa so zaradi podobnosti vrste s primorsko kuščarico nekateri tudi dvomljivi. Naseljuje topla in sončna mesta, kot so kraški travniki, suhozidi in obronki gozdov. Je nekoliko slabša plezalka in na območjih, kjer živi skupaj z drugimi vrstami kuščaric, jo v primerjavi z ostalimi pogosteje opazimo na tleh, med vegetacijo.

Barva trupa: svetlo rjav ali travnato zelen hrbet. Pri večini osebkov izrazita svetla nadvekinna proga, ki je praviloma sklenjena vsaj do zadnjih nog. Vzdolžno po sredini hrbta pogosto pege, ki nakazujejo progo. Pri nekaterih osebkih posebna barvna oblika »concolor«, pri kateri je prisotna samo osnovna barva (rjava in zelena), brez vzorca prog in pik.

Barva trebušne strani: bela, bež, rumena ali oranžna; praviloma brez temnih pik, če so prisotne, so maloštevilne.

Barva grla in vratu: bela, bež, rumeno-oranžna ali zelena; praviloma brez temnih pik.

Obarvanost mladičev in mladostnih osebkov: podobni odraslim, vendar nikoli zeleni.

Samec kraške kuščarice barvne oblike concolor.
(foto: Katarina Drašler)

PRIMORSKA KUŠČARICA (*Podarcis siculus*)

O1

Primorska kuščarica je razširjena v Slovenski Istri do Kraškega roba. Najdemo jo na raznolikih sončnih mestih, pogosto v bližini kamnitih elementov. Je zelo oportunistična in je na nekaterih območjih lahko zelo številčna. Najdena je bila tudi že na več mestih izven naravnega areala razširjenosti, kjer velja za invazivno vrsto. Je ena izmed redkih vrst kuščaric, ki v svojo prehrano občasno vključi tudi hrano rastlinskega izvora (sadeži).

Barva trupa: običajno svetlo travnato zelen, lahko svetlo rjav hrbet. Pogosto je prisotna svetla nadvekinna proga, ki je prekinjena in prehaja v druge elemente hrbtne risbe.

Barva trebušne strani: običajno bela, lahko svetlo siva ali bež; redko z zelo nežnim zelenim odtenkom, običajno brez temnih pik.

Barva grla in vratu: pogosto zelena, lahko tudi rumena, bež ali bela; brez temnih pik.

Obarvanost mladičev in mladostnih osebkov: podobni odraslim, zelena barva odsotna ali v manjšem obsegu kot pri odraslih.

(foto: Katarina Drašler)

VELEBITSKA KUŠČARICA (*Iberolacerta horvathi*)

V

Celoten areal razširjenosti velebitske ali horvatove kuščarice obsega JV del Alp, Trnovski gozd in Dinaride. Naseljuje izrazito skalnata, malo poraščena okolja na višjih nadmorskih višinah, v nižinah pa naseljuje večinoma skalnate stene v ozkih in hladnih, vendar dovolj osončenih soteskah. Habitati, ki jih naseljuje, so pogosto težko dostopni, zato je razširjenost vrste na nekaterih območjih slabše raziskana.

Barva trupa: siv ali svetlo rjav hrbet, temnejši boki (zaradi loma svetlobe se trup lahko vidi kot olivno zelen); po sredini hrbta lahko prisotna temna sredinska črta.

Barva trebušne strani: vedno bela ali bež do svetlo rumena, nikoli oranžna ali rdeča; vedno brez temnih pik.

Barva grla in vratu: vedno bela ali bež do svetlo rumena, nikoli oranžna; vedno brez temnih pik.

Obarvanost mladičev in mladostnih osebkov: podobni kot odrasli, zadnji del telesa in predvsem rep zelenkaste do sivo-zelene barve.

(foto: Katarina Drašler)

ZELENEC (*Lacerta viridis/bilineata complex*)

V

Zelenelec je največja v Sloveniji živeča kuščarica. Najdemo ga po celotni Sloveniji, od Slovenske Istre do Prekmurja, na različnih nadmorskih višinah. Rad ima topla okolja, najpogosteje pa ga najdemo v gostem, pogosto trnastem grmičevju. Naseljuje lahko tudi kamnite zidove, mejice in gozdne robove. Občasno pleni tudi jajca in ptičje mladiče.

Barva trupa: samci običajno v celoti živo zeleni, lahko z drobnimi temnimi pikami, samice in mladi osebki imajo na zeleni podlagi lahko svetle sklenjene ali prekinjene nadvevine proge in/ali temne pege, razstreseno po celotnem hrbtu.

Barva trebušne strani: zelena ali rumenkasta, pri mladih osebkih lahko bež.

Barva grla in vratu: pri samcih živo modra, pri samicah manj intenzivno modra, pri mladih osebkih večinoma bež do nežno zelene barve.

Obarvanost mladičev in mladostnih osebkov: enakomerno sivi z zelenim grlom, redko imajo temne pike ali svetle proge.

(foto: Katarina Drašler)

Hrbtne luske pri zelencu so zrnate in rahlo gredljate ter se ne prekrivajo. (foto: Katarina Drašler)

Mladostni osebek zelenca. (foto: Katarina Drašler)

Samica zelenca. (foto: Katarina Drašler)

MARTINČEK (*Lacerta agilis*)

E

Martinček je razširjen v večjem delu Slovenije z izjemo Slovenske Istre, vendar je zelo redek. Velik del njegovega habitata v nižinah je spremenjen v intenzivno kulturno krajino, kjer ga ogroža predvsem intenzivno kmetijstvo. S številnih lokacij je že izginil. Naseljuje vlažne in suhe travnike, obrežja rek, grmišča in gozdne robove, lahko pa tudi planine in travnike v hribovitem svetu.

Barva trupa: hrbet rjave barve z raznolikimi lisami in pegami. Samci imajo zelene boke, samice sive do rjave. Na bokih praviloma prisotni oceli – svetle pike, obkrožene s temnimi pegami ali temnim obročem. Nekateri osebki so posebne barvne oblike »erythronotus«, pri kateri je hrbet enakomerno rjave do rjavo oranžne barve, brez vzorca.

Barva trebušne strani: pri samcih lahko cel trebuh ali njegov del zelen ali bež, pri samicah običajno bež ali siv; pri samcih (redkeje pri samicah) prisotne temnejše pege in pike.

Barva grla in vratu: pri samcih zelena, pri samicah in mladih svetlo zelena, rumena ali bež.

Obarvanost mladičev in mladostnih osebkov: sive barve s posameznimi oceli; vzorec podoben odraslim.

Samica martinčka. (foto: Kaja Vukotič)

Samec martinčka barvne oblike erythronotus. (foto: Kaja Vukotič)

(foto: Katarina Drašler)

(foto: Miha Krofel)

ŽIVORODNA KUŠČARICA (*Zootoca vivipara*)

V

Živorodna kuščarica je razširjena v večjem delu Slovenije; večina znanih lokalitet je iz hribovitih ali goratih predelov. Naseljuje nekoliko bolj vlažna življenjska okolja od nižin do visokogorja: barja, močvirja, vlažne travnike, svetle gozdove, doline potokov in visokogorske planine. V Sloveniji samice kljub imenu »živorodna« ležejo jajca. Živorodnost se namreč razlikuje med populacijami in je poznana predvsem iz populacij, ki živijo na severnem delu Evrope.

Barva trupa: hrbet in boki rjave barve z raznolikim vzorcem; na bokih lahko prisotni oceli – svetle pike, obkrožene s temnimi pegami ali temnim obročem, po sredini hrbta lahko temna proga.

Barva trebušne strani: pri samcih rumena ali oranžna (opečnato rdeča), lahko tudi bež, gosto posuta s črnimi pikami, pri samicah bela ali bež, z redkimi pikami ali brez.

Barva grla in vratu: bela, siva ali bež.

Obarvanost mladičev in mladostnih osebkov: sprednji del trupa bakreno rjav, zadnji del temno rjav, lahko skoraj črn.

(foto: Miha Krofel)

(foto: Miha Krofel)

(foto: Miha Krofel)

ČRNOPIKČASTA KUŠČARICA (*Algyroides nigropunctatus*)

Črnopikčasto kuščarico najdemo samo v primorski regiji. Je zelo dobra plezalka in izbira skalnata in kamnita okolja, ki so preraščena z redko vegetacijo. Naseljuje lahko tudi nekoliko bolj vlažna in hladna mesta, kot so vhodi v kraške jame ali doline potokov.

Barva trupa: svetlo do temno rjav trup (lahko skoraj črn); pri svetlejših osebkih po hrbtu vidne drobne črne pike. Boki lahko na spodnji strani z oranžnim odtenkom.

Barva trebušne strani: pri samcih opečnato oranžna, ki se lahko razteza tudi na boke, pri samicah in mladih osebkih rumena, lahko z zelenim odtenkom.

Barva grla in vratu: pri samcih živo modra, ki se lahko razteza tudi do vrha glave, pri samicah in mladih osebkih svetlo modra ali bela.

Obarvanost mladičev in mladostnih osebkov: podobni samicam. ✨

(foto: Miha Krofel)

DODATNA LITERATURA

Arnold N. in Ovenden D. A. (2002): *Field Guide to the Reptiles and Amphibians of Britain and Europe*. Collins, London: 288 str.

Breg A., Janota B., Peganc M., Petrovič I., Tome S. in M. Vamberger (2010): *Slikovni določevalni ključ za plazilce Slovenije*. Societas herpetologica slovenica – društvo za preučevanje dvoživk in plazilcev, Ljubljana: 50 str.

Mršič N. (1997): *Plazilci (Reptilia) Slovenije*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana: 167 str.

Tome S. (1999): Razred: plazilci, Reptilia. V: Kryštufek B. in Janžekovič F. (ur.), *Ključ za določanje vretenčarjev Slovenije*, Ljubljana, DZS: 284–305.

Tome S. (2003): Plazilci (Reptilia). V: Sket B. in sod. (ur.), *Živalstvo Slovenije*, Ljubljana, Tehniška založba Slovenije: 512–518.